

Svenskt Demenscentrum

**VERKSAMHETSBERÄTTELSE
SVENSKT DEMENSCENTRUM (SDC)
2018**

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. UPPDRAGET FRÅN SOCIALSTYRELSEN	1
2. FOKUSOMRÅDEN 2018	2
3. INFORMATIONSSPRIDNING.....	3
3.1 Webbportal.....	3
3.2 Medverkan media.....	4
3.3 Sociala medier, poddradio och appar	4
3.4 Skriftlig information	4
3.5 Informationsspridning genom deltagande i regionala evenemang i Sverige.....	5
3.6 Seminarier och konferenser i egen regi eller som samarbete	5
3.7 Information via SDC telefon och e-brev	6
4. WEBBASERADE UTBILDNINGAR.....	7
5. AVSLUTADE PROJEKT UNDER ÅRET	10
5.1 ÅDU.....	10
5.2 Palliation ABC.....	10
6. PÅGÅENDE PROJEKT	10
6.1 Ung anhörig	10
6.2 Handboken till personer som fått demensdiagnos.....	11
6.3 Sexualitet och demenssjukdom	11
6.4 Nollvision.....	11
6.4 Stjärnmärkt och Stjärninstruktörer	11
6.5 Samordnad Individuell Plan – SIP	12
6. PROJEKT I PIPELINE.....	12
7. KONTAKTER OCH SAMARBETEN I SVERIGE	12
8. INTERNATIONELLA KONTAKTER OCH UTBYTEN	13
9. PUBLIKATIONER	14
10. RESULTAT 2018.....	15

Socialstyrelsen utsåg den 16 oktober 2007 Stiftelsen Silviahemmet och Stiftelsen Stockholms läns Äldrecentrum att tillsammans bygga upp ett nationellt kompetenscentrum för demensfrågor. Den 15 februari 2008 invigdes Svenskt Demenscentrum och har därefter finansierats via Socialstyrelsen. Utvärdering av centret utfördes av Linköpings Universitet 2011. Svenskt Demenscentrum (SDC) är sedan 2013 en egen stiftelse. Arbetet fortsätter som tidigare med att nå ut till målgrupperna: brukare och anhöriga, anställda i vård och omsorg, arbetsledare samt beslutsfattare. Syftet är ett mer demensvänligt samhälle. Medel för 2018, basbelopp 5,7 mkr har erhållits från Socialstyrelsen. Ytterligare anslag om 900 tkr har inkommit från Socialdepartementet för fortsatt arbete med implementering av *Nollvision* samt för att klara webbsupporten av det växande antalet avgiftsfria webbutbildningar. Andra halvåret erhöll SDC även medel från Socialdepartementet för att ta fram utbildningsmaterial för *Bättre samordning avseende hälso- och sjukvård och socialtjänst avseende personer med demenssjukdom*.

Den första juni flyttade Svenskt Demenscentrum till nya lokaler på Sveavägen 155 tillsammans med Stockholms Läns Äldrecentrum då föregående lokaler på Gävlegatan byggs om.

Svenskt Demenscentrum hade detta år den stora glädjen att fira 10 år som nationellt kompetenscentrum för demensfrågor.

1. Uppdraget från Socialstyrelsen

- Samla in, strukturera och sprida kunskap
- Utforma och sprida information och utbildningsmaterial
- Utforma samt vara medaktörer vid konferenser
- Sammanställa utvärderingar och forskningsresultat.
- Verka för att kunskapsutvecklingen ges en mera praktisk och tillämpbar inriktning
- Vara en länk mellan forskning, praktik och beslutsfattare
- Fungera som ett nav i ett nationellt nätverk av FoU-verksamheter
- Fungera som en samordnande nationell kontaktpunkt för frågor inom området när det gäller nordiskt samarbete, med andra länder och internationella organisationer, t.ex. i fråga om utbyte av kunskap, erfarenheter och information
- Tillhandhålla den webbaserade utbildningstjänsten *Jobba säkert med läkemedel*

Målgrupper:

- Brukare och anhöriga/närstående
- Anställda inom vård och omsorg
- Politiker och beslutsfattare

Förutsättningar:

- Anslag enligt regeringsbeslut, 2015-05-07 nr II:3, om 5,7 mkr utbetalades från Socialstyrelsen.
- Projektmedel för möjlighet att utföra specifika uppdrag har beviljats av:
  - Socialdepartementet för *Nollvision, SIP och webbsupport*
  - Allmänna Arvsfonden för projektet *ÅDU (åldrande, demens och utvecklingsstörning)*

- Drottning Silvias Stiftelse för forskning och utbildning för fortsatt spridning av handboken *En bok för dig med demenssjukdom*.
- SDC utvärderades år 2011 av Linköpings Universitet och resultatet var mycket positivt beträffande uppdragets genomförande.
- SDC är sedan den 1 januari 2013 en egen stiftelse och styrelsen består av sex ledamöter.
- **Styrelsen** har under året haft fyra protokollförda möten. Styrelsen består av sex ledamöter, tre valda av Stockholms läns Äldrecentrum och tre av Silviahemmet.
Ordförande: Ewa Samuelsson
Vice ordförande: Torun Boucher
Ledamöter: Helena Bonnier, Maria Eriksdotter, Gunnel Färm och Ann-Charlotte Roupe.
- **Ledningsgruppen** har bestått av tre personer; Wilhelmina Hoffman, Gunilla Nordberg och Ann-Christin Kärrman. Ledningsgruppen har träffats var tredje vecka.
- **Medarbetare.** Under året har Svenskt Demenscentrums ordinarie medarbetare haft 8,7 heltidstjänster fördelat på: Direktör 75%, koordinator 100%, informatör 80%, FoU-ansvarig 100%, vård- och omsorgsansvarig 100%, tre medie- och webbpedagoger på vardera 100%, Stjärnmärktansvarig 80% utbildningsansvarig 20%, webbsupporter 100%.
Projektanställda. Under året har en fotograf och filmare varit projektanställd. Under årets sista fyra månader har en person konsultanställts för färdigställande av handboken om *intellektuell funktionsnedsättning och åldrande* till hälso- och sjukvård. Konsulttjänster har inköpts från grafiska formgivare, från film- och ljudkonsult samt från översättare. Dessutom har ett antal specialister arvoderats, liksom timanställd journalist.

2. Fokusområden 2018

- Samarbete med Socialstyrelsen och deltagande vid länsregionala seminarier med anledning av de reviderade riktlinjerna samt den i maj av Socialdepartementet publicerade nationella demensstrategin.
- Fokus på färdigställande av arbete med uppdatering av samtligt utbildningsmaterial i skrift och på nätet med anledning av de reviderade riktlinjerna som publicerades i december 2017.
- Utbildning av *Stjärninstruktörer* i modellen *Stjärnmärkt*.
- Arbete avseende Samordnad Individuell Plan (*SIP*).
  - Framtagande av material i dialog med Socialstyrelsen och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL). Då uppdraget kom andra halvåret fick planerat arbete med färdigställande av handbok till primärvården förskjutas till 2019.

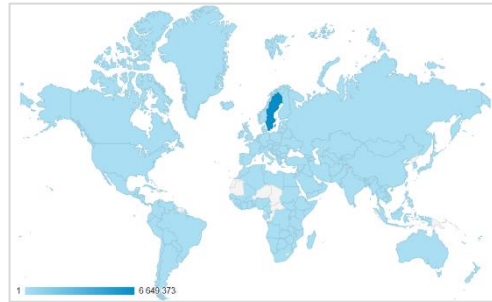

3. Informationspridning

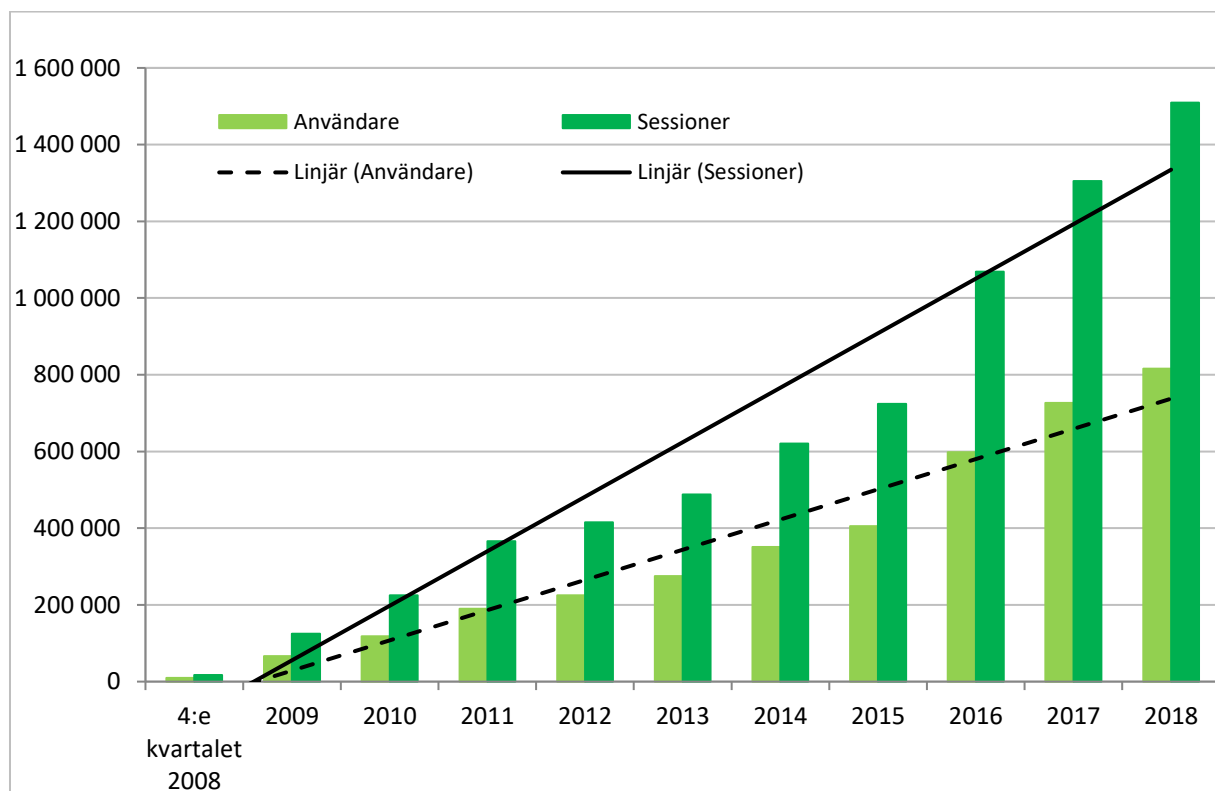
3.1 Webbportal

Under året har fortlöpande uppdatering av nyheter skett liksom arbete med att fylla på och uppdatera portalens sex huvudområden: Fakta om demens, Leva med demens, Arbeta med demens, Forskning, Utbildning och Publicerat. Dessutom pågår arbete med att uppdatera hemsidan till ett nytt format.

Besök på hemsidan har stadigt ökat. Från 1 januari 2018 till och med 31 december 2018 registrerades 1 509 613 sessioner (besök) varav 815 575 var unika användare, en ökning med 204 558 besök respektive 88 647 unika användare från föregående år. Hemsidan har totalt sedan lansering i oktober 2008 till och med 31 december 2018 haft 29 019 995 sidvisningar. Dessa har gjorts under 6 864 843 sessioner, gjorda av 3 606 312 användare från 193 länder.

Ett elektroniskt nyhetsbrev har distribuerats sex gånger under året. Antalet prenumeranter är i dagsläget drygt 39 000 personer.

Figur 1. Antal unika besökare samt antal besök på Svenskt Demenscentrums hemsida till och med 31 december 2018.

3.2 Medverkan media

Under året har SDC varit med i ett stort antal artiklar liksom i bilagor med information och annonser om bland annat Nollvisionen, Sexualitet och demenssjukdom och Åldern har sin rätt – om att åldras med intellektuell funktionsnedsättning. Detta har skett i tidskriften Äldre i Centrum, Omvårdnadsmagasinet, Arbetsterapeuten, tidskriften Ä, tidningen Äldreomsorg, Dagens samhälle, Socionomen, Socialpolitik och Intra.

Följande medier har intervjuat, citerat eller refererat till SDC under året: Dagens Nyheter, Gefle Dagblad, Expressen, Borås tidning, Helahälsingland.se, Dagens samhälle, Karolinska institutets webb, Barometern, 1,6 & 2,6 miljonerklubben, Piteå-Tidning, Dagens Medicin, IT-Halsa.se, Dagens juridik, Neurologi i Sverige, Ekot (Sveriges Radio), FUB.se, Östra Småland, Allehanda.se, SVT Nyheter, tidskriften Äldre i Centrum, Nynäshamnsposten, Ubro.se, P4 Sörmland, Vårdfokus, Västerbottens läns landstings webb, Hotellrevyn med flera.

3.3 Sociala medier, poddradio och appar

- SDC:s Facebooksida hade vid årets slut 2 704 följare.
- Twitterflöde uppdateras kontinuerligt och SDC:s Twitterkonto har 828 följare.
- Demenspodden, en poddradio om demens, hade vid årets slut publicerat 38 olika program. Poddradion finns tillgänglig via SDC:s hemsida, Youtube, iTunes samt Podcast-appar. Till och med årsskiftet hade Demenspodden i snitt 1 808 lyssnare per program. Det avsnitt som flest har lyssnat på har spelats 5 963 gånger.
- Vi har under året påbörjat arbetet med uppdatering av våra mobilappar kopplade till Nollvision. Därför är statistiken för dessa inte helt tillförlitlig.
  - Mobilappen *Nollvision – Anhörig* lanserades i maj 2015 och hade vid årets slut installerats på 3 098 enheter.
  - Mobilappen *Nollvision – Personal* lanserades i november 2015 och hade vid årets slut installerats på 6 798 enheter.
- Instagram tillkom under hösten och har 401 följare vid årets slut.

3.4 Skriftlig information

- Sammanlagt finns 9 olika faktablad att ladda ned från SDC:s hemsida eller att beställa som trycksak från vår webbshop. Det senaste om kognitiv svikt publicerade i december
- Faktabladen är *Demenssjukdomar*, *All glömska är inte demens*, *Alzheimers sjukdom*, *Vaskulär demens*, *Frontotemporal demens*, *Lewykroppsdemens*, *Bilkörning och demens*, *Vapen och demens* samt *Anhörigvård och demens*. Faktabladen finns nu på 13 språk, arabiska, albanska, bosniska-kroatiska-serbiska, engelska, finska, franska, kinesiska, persiska, ryska, spanska, svenska, tyska och turkiska. Samtliga går att ladda ner avgiftsfritt från SDC:s hemsida.
- I tidskriften Äldre i Centrum, som utkommer fyra gånger per år, har SDC två sidor i varje nummer.

3.5 Informationsspridning genom deltagande i regionala evenemang i Sverige

Under året har medarbetare från SDC medverkat vid ett stort antal konferenser och seminarier för olika yrkeskategorier, allmänhet och anhöriga - geografiskt väl utspridda i landet som exempelvis: Bollnäs, Eskilstuna, Gävle, Göteborg, Halmstad, Hudiksvall, Jönköping, Kristianstad, Malmö, Stockholm med kranskommuner, Umeå, Uppsala, Visby, Västerås, Växjö och Örebro.

Under året har medarbetare vid SDC medverkat vid totalt 115 konferenser och seminarier och har därigenom nått ut till 19 605 personer.

3.6 Seminarier och konferenser i egen regi eller som samarbete

- Den 8 mars hölls en första slutkonferens för Åldern har sin rätt. Denna konferens var särskilt riktad till LSS-personal och medarbetare inom vård och omsorg. Konferensen anordnades av SDC i samarbete med FUB (för barn, unga och vuxna med utvecklingsstörning) och hölls i Stockholm.
- Den 14 april hölls en andra slutkonferens för Åldern har sin rätt. Denna konferens var särskilt riktad till personer som själva har en intellektuell funktionsnedsättning. Konferensen anordnades av SDC i samarbete med FUB (för barn, unga och vuxna med utvecklingsstörning) och hölls i Stockholm.
- Den 16 mars genomfördes nationellt seminarium om Nollvisionen i Stockholm. Konferensen anordnades av SDC i samarbete med Svenska demensregistret (SveDem).
- Den 24 – 25 maj deltog SDC som medarrangör vid 19:e upplagan av Svenska *Demensdagarna* i Malmö där drygt 1 440 personer verksamma inom demensområdet deltog.
- Den 3 juli anordnade SDC tillsammans med Äldrecentrum en heldag i Almedalen med rubriken *Ett demensvänligt samhälle hur når vi dit?* Flera samarbetspartner deltog, däribland Demensförbundet. Medverkade gjorde bland andra äldreminister Lena Hallengren och Frida Nobel medicinskt sakkunnig på Socialstyrelsen. SDC delade för andra gången ut priset till årets mest demensvänliga butik i samarbete med Myndigheten för delaktighet och Demensförbundet.
- Den 27 september anordnades för åttonde året i rad *Stockholms läns Demensdag*. Konferensen arrangerades av Hälso- och sjukvårdsförvaltningen i samverkan med

Centrum för allmänmedicin, Kommunförbundet Stockholms Län, Stiftelsen Stockholms läns Äldrecentrum och SDC.

- Den 22 – 23 oktober anordnades tillsammans med de danska och norska systercentren, Nationalt Videnscenter for demens och Aldring og helse Nasjonal kompetansetjeneste, den fjärde gemensamma ledarskapskonferensen i demensvård. Konferensen hölls i Köpenhamn och hade drygt 400 nordiska deltagare.

3.7 Information via SDC telefon och e-brev

Alla som ringer eller sänder e-brev till SDC med olika frågor får hjälp med svar eller guidas till instans där person som kan svara eller hjälpa till finns.

De som kontaktat SDC är anhöriga, vårdpersonal, personer som nyligen erhållit demensdiagnos, studenter inom olika utbildningar, vårdlärare men även politiker och beslutsfattare.

Frågorna gäller vart man ska vända sig för att få hjälp där man bor eller hur man ska förhålla sig vid olika situationer relaterade till demensutvecklingen. Vad säger forskningen om exempelvis nya läkemedel, att flytta någon etc.? Var kan jag hitta särskild kunskap om miljö, nutrition, aktiviteter etc.? Det är många olika typer av frågor och alla medarbetare deltar i att svara och/eller hänvisa till rätt instans. Ny litteratur bevakas samt läggs ut på hemsidan. Även film, spel- och faktafilmer, bevakas och läggs ut.

4. Webbaserade utbildningar

SDC har idag tolv egenproducerade och avgiftsfria webbutbildningar. Dessutom förvaltas SKL:s webbaserade utbildning *Jobba säkert med läkemedel* på SDC:s webbutbildningsportal liksom Betaniastiftelsens *Palliation ABC*.

I samarbete med FUB (för barn, unga och vuxna med utvecklingsstörning) lanserades 2018 två egenproducerade webbutbildningar. *Åldern har sin rätt – om att åldras med intellektuell funktionsnedsättning* lanserades i mars 2018. Den vänder sig i första hand till LSS-personal och anhöriga. Webbutbildningen består av nio kapitel samt kunskapstest. Den andra lanserades i april 2018 och vänder sig till de som själva har en intellektuell funktionsnedsättning. Den sistnämnda ligger endast på SDC:s hemsida, öppen för alla och kräver ej användarkonto. Den handlar om att åldras: hur det kan påverka livet och hur man, tillsammans med personal och anhöriga, kan planera så att åldrandet blir så bra som möjligt. Båda webbutbildningarna tar även upp olika aspekter av demens och intellektuell funktionsnedsättning.

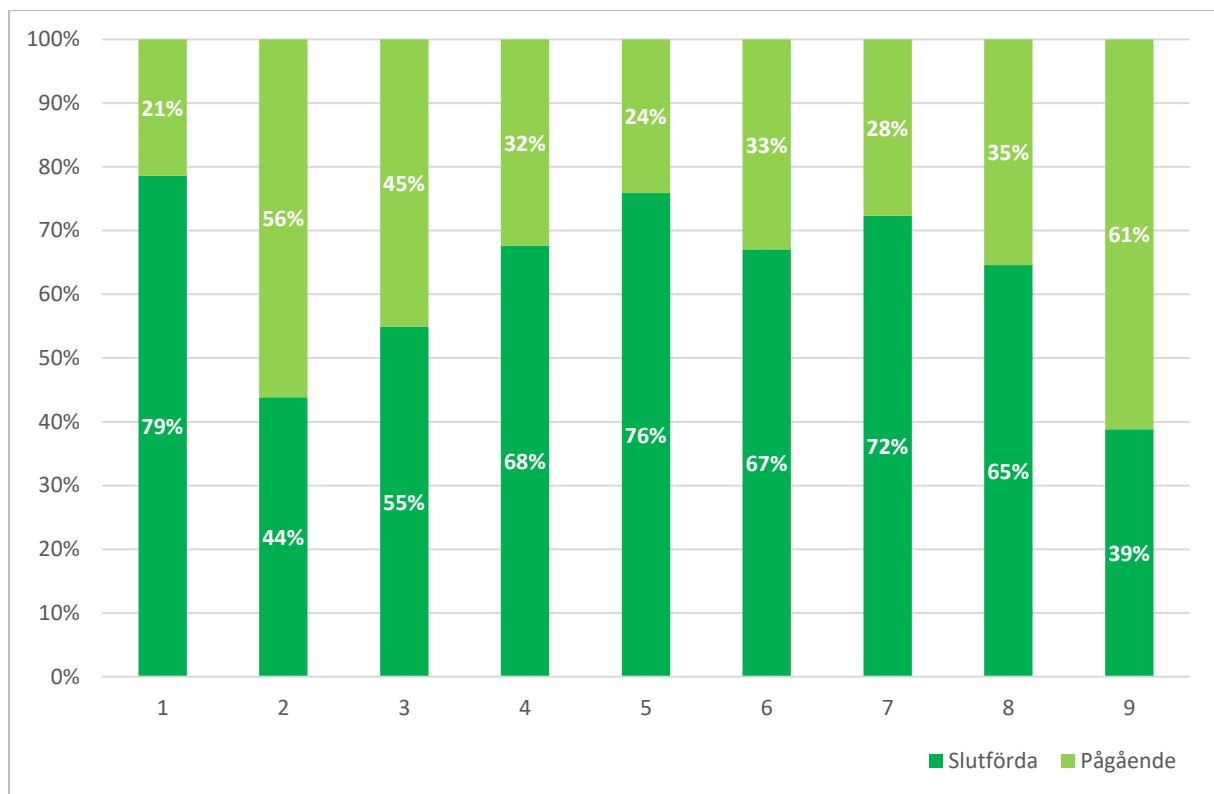
Till tre av SDC:s egenproducerade webbutbildningar, *Demens ABC plus Anhöriga*, *Om demens för polis och ordningsvakter* samt *Åldern har sin rätt – En utbildning för dig med intellektuell funktionsnedsättning*, ingår ej kunskapstest och därför mäts inte dessa som övriga.

SDC följer regelbundet statistiken gällande användare av webbutbildningarna och hade till och med årsskiftet 349 555 aktiva användarkonton. Av dessa hade 200 725 påbörjat en eller flera av Svenskt Demenscentrums egna webbutbildningar (se Figur 2). Sammanlagt har dessa användare 234 123 diplom. Diplomen skapas efter att användaren fått godkänt på det kunskapstest som är kopplat till respektive utbildning. Det vanligast är att användarna endast gått en av SDC:s webbutbildningar men några har slutfört alla nio.

För webbutbildningarna *Demens ABC plus Anhöriga*, *Om demens för polis och ordningsvakter* samt *Åldern har sin rätt – En utbildning för dig med intellektuell funktionsnedsättning* (lanserad i april 2018) finns inte motsvarande statistik som för övriga webbutbildningar då dessa även finns tillgänglig öppet, de som går den behöver inte skapa ett användarkonto. *Demens ABC plus Anhöriga* och *Om demens för polis och ordningsvakter* finns dock även tillgänglig via SDC:s utbildningsportal. Via portalen har 2 441 användare tagit del av *Demens ABC plus Anhöriga* och den har även haft 25 861 sidvisningar via SDC:s hemsida. Motsvarande siffror för *Om demens för polis och ordningsvakter* är 1 195 användare och 4 095 sidvisningar. *Åldern har sin rätt – En utbildning för dig med intellektuell funktionsnedsättning* hade 4 757 sidvisningar.

Statistik ger även information om var i landet utbildning genomförs, yrkestillhörighet, typ av verksamhet samt inom vilken sektor (kommun, kommun och/eller landsting eller privat driven verksamhet) användaren arbetar i. Till de flesta webbaserade utbildningarna finns det även verktygslådor med relevant material, exempelvis olika skattningsskalor, att ladda ner från SDC:s hemsida.

Då antalet användare ökat kraftfullt har resurserna för server, webbsupport m.m. tagit allt större del av budgeterade medel.

Figur 2. Resultat för SDC:s egna webbutbildningar t.o.m. 31 december 2018. Siffrorna avser samtliga registrerade användare som påbörjat respektive webbutbildning.

1. Demens ABC (N = 180 243), lanserad juli 2010
2. Demens ABC plus Primärvård (N = 19 563), lanserad september 2012
3. Demens ABC plus Biståndshandläggare (N = 8 485), lanserad maj 2013
4. Demens ABC plus Hemtjänst (N = 24 142), lanserad december 2013
5. Demens ABC plus Särskilt boende (N = 38 918), lanserad mars 2014
6. Demens ABC plus Sjukhus (N = 3 456), lanserad augusti 2015
7. Nollvision (N = 27 526), lanserad maj 2015
8. Mötas i musik (N = 12 936), lanserad februari 2016
9. Åldern har sin rätt för LSS-personal (N = 6 989), lanserad mars 2018

Demens ABC

Den nätbaserade utbildningen *Demens ABC* bygger på Socialstyrelsens *Nationella riktlinjer för vård och omsorg vid demenssjukdom 2010*. Utbildningen publicerades 1 juni 2010 och reviderades under 2017 i enlighet med Socialstyrelsens revidering av riktlinjerna samma år. En fortsatt spridning av utbildningen har skett under 2018.

Utbildningen är avgiftsfri och öppen för alla. Tio kapitel ingår och efter avslutad utbildning kan ett kunskapstest utföras via nätet. Godkänt test ger möjlighet att skriva ut personligt diplom som bevis på avklarad utbildning.

Registrerade användare för Demens ABC är fram till 31 december 2018 är 180 243 av vilka 141 710 klarat testet. Det är en ökning med 32 540 nyregistrerade personer från föregående år och en ökning med 24 057 personer som slutfört utbildningen.

Guiden, som är den skriftliga versionen av Demens ABC, publicerades i maj 2011 och reviderades 2013 samt 2017. Samtliga kapitel finns separat att ladda hem från SDC:s hemsida. Vid årets slut hade totalt 6 548 exemplar av boken distribuerats över landet.

Demens ABC plus

Demens ABC plus är utbildningar till hela vårdkedjan. Webbutbildningar och handböcker till nedanstående målgrupper har producerats. Handboken *Om demenssjukdom för primärvården*, publiceras våren 2019.

- Demens ABC plus primärvård – lanserad september 2012
- Demens ABC plus biståndshandläggare – lanserad maj 2013
- Demens ABC plus hemtjänst – lanserad december 2013
- Demens ABC plus särskilt boende – lanserad mars 2014
- Demens ABC plus anhöriga – lanserad december 2014
- Demens ABC plus sjukhus – lanserad augusti 2015

Utbildningarna lyfter samverkan i vårdkedjan, de nationella riktlinjerna samt kvalitetsregistret SveDem och BPSD-registret. För att utbildningarna ska kunna samordnas med nya föreskrifter och allmänna råd förs kontinuerlig dialog och samverkan med Socialstyrelsens olika enheter som arbetar inom området. Förändringar till följd av revidering av Nationella riktlinjer innebär arbete med revideringar i samtliga av utbildningarna under slutet av 2017. Dessa reviderade utbildningar publicerades succesivt under våren 2018.

Samtliga nätbaserade Demens ABC plus-utbildningar är avgiftsfria och tillgängliga för alla. Samma statistikprogram som för Demens ABC används för att följa antal som påbörjar plus-utbildningarna, yrkesgrupp och huvudman, liksom var i landet utbildningen genomförs.

5. Avslutade projekt under året

5.1 ÅDU

I samarbete med FUB (för barn, unga och vuxna med utvecklingsstörning) och med stöd från Allmänna Arvsfonden kunde boken *Åldern har sin rätt* samt ovan nämnda webbutbildningar produceras. Boken samt webbutbildningen till medarbetare lanserades i samband med en konferens i mars. Den andra webbutbildningen, till målgruppen själv, lanserades i samband med en heldagskonferens för personer med intellektuell funktionsnedsättning.

Tack vare ytterligare stöd från Allmänna Arvsfonden har arbetet för fortsatt spridning av materialet möjliggjorts. Detta har skett genom ett samarbete med Studieförbundet Vuxenskolan, FUB samt med personer som har en intellektuell funktionsnedsättning. Vi har tillsammans arbetat fram ett studiecirkelmateriale riktat till målgruppen själva.

5.2 Palliation ABC

Under året har Palliation ABC lanserats. Webbutbildningen har producerats av SDC på uppdrag av Betaniastiftelsen. Materialet har tagits fram gemensamt. Palliation ABC bygger på Socialstyrelsens Nationella kunskaps-stöd och vänder sig främst till personal inom vård och omsorg. Produktionen slutfördes under tidig vår då den också lanserades via båda stiftelsers hemsidor. Betaniastiftelsen har, som SKL, valt att utbildningen ska finnas tillgänglig på SDC:s utbildningsportal. Detta för ökad tillgänglighet och spridning. Användarsupporten och mindre uppdateringar av utbildningen sköts av SDC.

Webbutbildningen ger grunderna i palliativ vård, oberoende av diagnos, och innehåller även yrkesspecifika fördjupningar för läkare, sjuksköterskor och omvårdnadspersonal. Den tar ca 3,5 timmar att göra och avslutas med ett kunskapstest.

6. Pågående projekt

6.1 Ung anhörig

SDC förvaltar hemsidan *Ung Anhörig* som vänder sig till ungdomar med en förälder eller nära släkting med demenssjukdom. En Facebooksida är skapad knuten till *Ung Anhörig* för att informera om nyheter inom demensområdet. SDC:s VD har, i sin roll som läkare, för andra året i rad träffat unga anhöriga på deras årliga läger i Avesta för att svara på deras frågor. Som föregående år delades ett stipendium ut. I år delades 10 000 kronor ut till fortsatt lägerverksamhet.

6.2 Handboken till personer som fått demensdiagnos

Handboken, *En bok för dig med demenssjukdom*, har under året gått att beställa avgiftsfritt av minnesmottagningar och vårdcentraler. Detta har möjliggjorts tack vare stöd från Drottning Silvias Stiftelse för Forskning och Utbildning. Under året har 10 000 exemplar spridits över landet. I slutet av året gjordes mindre revideringar av boken. Utöver ett nytt omslag och mindre uppdateringar har även information om SIP (samordnad individuell plan) lagts till.

6.3 Sexualitet och demenssjukdom

Intresset för handboken som publicerades 2017 är fortsatt stort, 1 761 exemplar har distribuerats sedan den publicerades. I samarbete med Närhälsan Kunskapscentrum för sexuell hälsa i Västra Götalandsregionen har ett antal föreläsningar genomförts. Dels runt om i landet och dels i Norge under Norska demensgene i december.

6.4 Nollvision

I mars genomfördes den andra nationella Nollvisionskonferensen i samarbete med Svedem. Under konferensen delade Nollvisionsambassadörer med sig av sina erfarenheter i arbetet för att minska rutinmässiga begränsningsåtgärder. Under året har en workshop genomförts med Nollvisionsambassadörer och en tredje Nollvisionskonferens är planerad den 22 mars 2019 med titel *Från teori till praktik* med bland andra IVO, Myndigheten för Delaktighet och Socialstyrelsen på plats.

6.4 Stjärnmärkt och Stjärninstruktörer

Stjärnmärkt är en utbildningsmodell som tagits fram av Svenskt Demenscentrum. Den består av fyra utbildningssteg och vänder sig främst till demensboenden, äldreboenden och hemtjänstenheter men även till biståndshandläggare. När minst 80 procent av medarbetarna på en arbetsplats genomfört samtliga utbildningssteg blir arbetsplatsen Stjärnmärkt. För att genomföra Stjärnmärkt utbildningsmodell krävs tid och engagemang. Varje steg innehåller en reflektionsträff à 3 timmar samt hemuppgift.

Svenskt Demenscentrum arrangerar särskilda utbildningar för de som vill arbeta som Stjärninstruktör. Efter utbildning kan Stjärninstruktör hålla i de fyra utbildningsstegen som krävs för arbetsplatsen uppfyller villkoren för att bli Stjärnmärkt. Stjärninstruktören rapporterar in till Svenskt Demenscentrum när arbetsplatsen uppfyllt villkoren. För att bli instruktör behövs god kunskap och erfarenheter av att arbeta med personer med demenssjukdom.

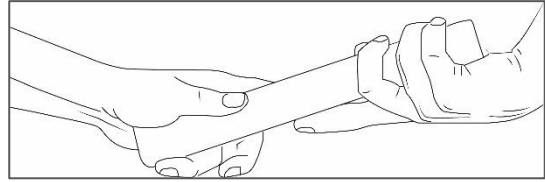
Under året har utbildning av 75 stjärninstruktörer genomförts. Dessa personer har erhållit utbildning samt ett stort utbildningsmaterial för att kunna genomföra utbildningar i sin hemort som *Stjärninstruktör*. Femton enheter har också blivit stjärnmärkta. *Stjärnmärkt* har en egen hemsida där information om modellen finns liksom information om de enheter som blivit

stjärnmärkta. Stjärnmärkning räcker ett år och enheten måste fortsätta uppfylla kraven för att SDC ska ge stjärnmärkningen även för nästa år. Se www.stjarnmarkt.se

6.5 Samordnad Individuell Plan – SIP

Lagstiftningen gällande SIP har funnits sedan 2010. Den har dock inte fått fullt genomslag i praktiken. Lagen om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård, som trädde i kraft 1 januari 2018, syftar till att verka för en god vård och omsorg efter utskrivning från slutenvård. Vid halvårsskiftet erhöll SDC uppdraget av Socialdepartementet att ta fram informationsmaterial och verktyg för att ytterligare stärka samordning och kommunikation mellan vård och omsorg för kvinnor och män med demenssjukdom eller kognitiv svikt.

I dialog med Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) och Socialstyrelsen tas kompletterande material och verktyg fram som kommer att ligga tillgängligt avgiftsfritt samt nedladdningsbart via SDC:s hemsida. Till detta produceras även skriftlig information. Arbetet med detta har pågått under hela hösten.

Information om SIP har lagts till vid uppdateringar av SDC:s publikationer och informationsmaterial. Det gäller material till den som har en demenssjukdom, anhöriga eller närstående samt till medarbetare. Vid föreläsningar och konferenser har information om SIP samt SDC:s kommande material lyfts. En webbutbildning har också arbetats fram under hösten och den kommer att lanseras under våren 2019 med länkar och verktygslådor. Arbetet med SIP bedöms fortsätta under 2019.

6. Projekt i pipeline

Under året har bland annat följande samarbeten diskuterats med olika organisationer. Under 2019 kommer besked om möjlig finansiering avseende:

- Tandhälsa och demens – Akademiskt centrum för äldretandvård (ACT) och Folk tandvården
- Konstprojekt som *Möten Med Minnen* – på äldreboenden i samarbete med Alzheimerfonden, Demensförbundet med flera
- Litet informationshäfte om demenssjukdom till allmänheten
- Den lilla politikerhandboken med fakta om demenssjukdom
- Översättning av *En bok för dig med demenssjukdom* till engelska

7. Kontakter och samarbeten i Sverige

SDC har utvecklat samarbeten och fortsätter att arbeta för utökade kontaktytor samt fler nätverk inom demensområdet runt om i landet. Nedan ges exempel på kontakter och samarbeten:

- Akademiskt centrum för äldretandvård (ACT), samverkan och informationsutbyte.

- Alzheimerfonden. Gemensamma aktiviteter för spridning av kunskap om demenssjukdom genom seminarier, konferenser och andra aktiviteter.
- Demensförbundet. Gemensamma seminarier, konferenser och aktiviteter.
- Centrum för demensforskning (CEDER), Linköpings universitet. Samarbete kring kommunikation och demens.
- Forum for Elderly Care, samverkan bland annat genom den internationella plattformen Dementia Forum X.
- Migrationsskolan, Region Skåne. Samverkan och samarbete genom spridning av deras information.
- Myndigheten för delaktighet, samverkan bland annat genom seminarium i Almedalen.
- Nationellt kompetenscentrum anhöriga, Nka.
- Nationellt nätverk för demenssjuksköterskor. Insamling av information samt informationsspridning (samtliga kommuner representerade). Ordförande är medarbetare i SDC.
- Nätverket för demensfrågor i Stockholms läns landsting medarrangör vid Stockholms läns Demensdag.
- Riksförbundet FUB (för barn, unga och vuxna med utvecklingsstörning). Framtagande av utbildningsmaterial, gemensamma aktiviteter, konferenser.
- Riksföreningen för Sjuksköterskan inom Äldrevård- och Demensvård, en av SDC:s medarbetare är vice ordförande.
- Socialstyrelsens grupp för en svensk demensstrategi.
- Socialstyrelsens grupp för revidering av nationella riktlinjer för demens.
- Socialstyrelsens grupp för utvärdering av nationella riktlinjer för demens.
- SveDem (Svenska Demensregistret) samverkan genom spridning av användningen av registret på alla vårdnivåer.
- Svenska nätverket för demenskunskap medarrangör för Svenska Demensdagarna, ordförande är medarbetare i SDC.
- Vård- och omsorgscollege, samverkan kring språkutveckling och kommunikation för personer som inte har svenska som förstaspråk och arbetar inom vård och omsorg.

8. Internationella kontakter och utbyten

- Det tionde årliga mötet med Nasjonalt kompetansesenter for aldring og helse (Norge) och Nationalt Videnscenter for Demens (Danmark) ägde rum i Stockholm i februari. Vid mötet presenterade respektive center pågående arbeten. Frågor kring vård, omsorg, forskning, och utbildning diskuterades för gemensamma strategier framöver. Det planerades även inför den fjärde gemensamma konferensen om ledarskap inom demensvård som därefter hölls i oktober i Köpenhamn.
- SDC deltar i Nordiskt Nätverk för demensfrågor som drivs av Nordens Välfärdscenter (NVC) med bidrag från Nordiska Ministerrådet.
- Studiebesök har bland annat tagits emot från Kina, Finland, Australien och Tyskland.

- Medarbetare från SDC har deltagit som talare vid konferenser i Norge, Danmark, Italien, Skottland, Japan och USA.
- SDC har deltagit och talat om modellen *Stjärnmärkt* vid Alzheimer Disease International konferensen i juli i Chicago.

9. Publikationer

2010 *För vems skull? Om tvång och skydd i demensvården*. Denna bygger på arbetet med kartläggning av tvång- och begränsningsåtgärder i demensvården. 1 402 ex. har beställts och skickats ut och boken är nu tryckt i en andra upplaga.

2011 *Guiden till Nationella riktlinjer för vård och omsorg vid demenssjukdom*. Utkom i en något reviderad version 2013. Innehåller de viktigaste rekommendationerna för det praktiska vård- och omsorgsarbetet. Boken har sedan lanseringen beställts och skickats ut i 6 547 ex.

2013 *Vad kan Sverige lära? Tvingande skyddsåtgärder i Norge, England och Holland*. Erfarenheter av lagstiftning och utbildningar inom vård och omsorg om personer med demenssjukdom. Boken har beställts och skickats ut i 77 ex.

2014 *Om demenssjukdom för biståndshandläggare – En handbok från Svenskt Demenscentrum*. Sedan maj 2014 har 1 003 ex. har beställts och skickats ut.

2014 *Om demenssjukdom för hemtjänsten – En handbok från Svenskt Demenscentrum*. Sedan augusti 2014 har 1 065 ex. beställts och skickats ut.

2014 *Om demenssjukdom för anhöriga – En handbok från Svenskt Demenscentrum*. Sedan december 2014 har 1 714 ex. beställts och skickats ut.

2015 *Om demenssjukdom i särskilt boende – En handbok från Svenskt Demenscentrum*. Sedan juli 2015 har 771 ex. beställts och skickats ut.

2015 *Nollvision – För en demensvård utan tvång och begränsningar – En handbok från Svenskt Demenscentrum*. Sedan april 2015 har 2 351 ex. beställts och skickats ut.

2015 *Nollvision – För en demensvård utan tvång och begränsningar – En anhörigskrift från Svenskt Demenscentrum*. Sedan april 2015 har 10 350 ex. beställts och skickats ut.

2016 *Språkstöd till Demens ABC – En arbetsbok för att kunna ta till sig innehållet i Demens ABC utbildningen på nätet och samtidigt lära sig mer om det svenska språket*. Sedan februari 2016 har 584 ex. beställts och skickats ut.

2016 *Mötas i musik – Ett inspirationshäfte om musik som omvårdnad i demensvården, en CD skiva medföljer*. Sedan februari 2016 har 1 155 ex. beställts och skickats ut.

2017 *Polis och ordningsvakt möter personer med demenssjukdom – Ett utbildningshäfte till målgruppen*. Sedan februari 2017 har 987 ex. beställts och skickats ut.

2017 *Sexualitet och demenssjukdom – En handbok för medarbetare i vård och omsorg*. Sedan mars 2017 har 1 761 ex. beställts och skickats ut.

2017 *En bok för dig med demenssjukdom* – En handbok skriven för personer som erhållit en demensdiagnos. Sedan april 2017 har 12 605 ex beställts och skickats ut.

2018 *Åldern har sin rätt* – En handbok avseende att åldras med intellektuell funktionsnedsättning för medarbetare inom LSS och Socialtjänst. Sedan februari 2018 har 435 ex. beställts och skickats ut.

2018 *För dig som är anhörig* – En folder om fyra sidor riktad till personer som är anhörig till någon som har en demenssjukdom. Sedan december 2018 har 1 656 ex. beställts och skickats ut.

10. Resultat 2018

Presenteras separat i årsredovisningen.

2019-01-18

För Svenskt Demenscentrum

Wilhelmina Hoffman
Verkställande direktör